

KONFERENSIYALAR UZ

— ANJUMANLAR PLATFORMASI

O'ZBEKISTON – 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA'LIM ISTIQBOLLARI

**II RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYA MATERIALLARI**

IYUN, 2025-YIL

O‘ZBEKISTON — 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA’LIM ISTIQBOLLARI

**II RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI MATERIALLARI**

2025-yil, iyun

TOSHKENT-2025

ISBN 978-9910-09-204-6

O'ZBEKISTON – 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA'LIM ISTIQBOLLARI. II Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. – Toshkent: Scienceproblems team, 2025. – 138 bet.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.uz/uzbekistan-2030>

Konferensiya tashkilotchisi: “Scienceproblems Team” MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2025-yil, 23-iyun

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur nashrda “O'zbekiston — 2030: innovatsiya, fan va ta'lim istiqbollari” nomli II Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi doirasida taqdim etilgan ilmiy maqolalar to'plami jamlangan. Unda O'zbekistonning turli oliy ta'lim va ilmiy-tadqiqot muassasalari, tarmoq tashkilotlari, mustaqil tadqiqotchilar tomonidan taqdim etilgan ijtimoiy-gumanitar, iqtisodiyot, huquq, biologiya, tibbiyot va boshqa sohalarga oid maqolalar kiritilgan. Maqolalarda ilm-fanning zamonaviy yo'nalishlari, innovatsion texnologiyalar, ta'lim islohotlari hamda barqaror taraqqiyotga oid masalalar muhokama qilingan. To'plam akademik izlanishlar, amaliy tajribalar va ilmiy xulosalarni birlashtirgan holda, fanlararo integratsiyani chuqurlashtirish va ilmiy hamkorlikni kuchaytirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsiya, fan va ta'lim, O'zbekiston 2030, barqaror rivojlanish, ilmiy izlanishlar, fanlararo integratsiya, ilmiy hamkorlik, texnologik taraqqiyot, zamonaviy ta'lim.

ISBN 978-9910-09-204-6

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2025-yil

© Mualliflar jamoasi, 2025-yil

MUNDARIJA

FIZIKA-MATEMATIKA FANLARI

Kamolova Dilnavoz, Shomurodova Shahzoda

PAST TEMPERATURALAR HOSIL QILISH VA GAZLARNI SUYULTIRISH METODLARI5-10

TEXNIKA FANLARI

Mirabdullayev Fayzullo, Tursunov Otabek

5G TEXNOLOGIYASIDAGI XAVFSIZLIK MUAMMOLARINING TAHLILI 11-18

Tursunov Otabek, Shakarov Muhiddin

ZAMONAVIY SIMMETRIK SHIFRLASH ALGORITMLARINI CHIZIQLI KRIPTOTHLILI 19-27

TARIX FANLARI

Ergasheva Mohichexra

ROSSIYA IMPERIYASI SIYOSATINING ZARAFSHON VOHASIDAGI ETNIK MUVOZANATGA

TA'SIRI: TARIXIY MANBALAR ASOSIDA TAHLIL 28-31

Oralov Dostonbek

BIRINCHI JAHON URUSHINING TURKISTON O'LKASIDAGI IJTIMOY-SIYOSIY

JARAYONLARGA TA'SIRI 32-35

IQTISODIYOT FANLARI

Арипова Анна

ЦИФРОВИЗАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЁТА КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ

ЭФФЕКТИВНОСТИ СДЕЛОК СЛИЯНИЯ И ПОГЛОЩЕНИЯ 36-40

Шарипов Жамшид, Нуридинов Рамзидин

СУНЬИЙ ИНТЕЛЛЕКТ: ТАЪЛИМ СИФАТИНИ ОШИРИШ ДРАЙВЕРИ 41-48

Авдошкина Олеся

ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПОДДЕРЖКА МАЛОГО БИЗНЕСА ЧЕРЕЗ КРЕДИТНЫЕ

ИНСТРУМЕНТЫ: НА ПРИМЕРЕ НАМАНГАНСКОЙ ОБЛАСТИ 49-56

Azamatov Otabek

PROBLEMS IN IMPROVING THE COMPETITIVENESS OF SMALL BUSINESSES AND PROPOSED

SOLUTIONS 57-61

Eraliyev Sardorjon

AGROBIZNESDA INVESTITSIYA FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHNING ZAMONAVIY

USULLARI 62-64

Isomuxamedov Akbarjon

KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA XARAJATLAR VA DAROMADLAR HISOBINI TASHKIL ETISH

VA TAHLIL QILISH 65-67

FILOLOGIYA FANLARI

Mamatova Feruza

ANTROPOFENOMENLAR: LINGVOKOGNITIV, LINGVOMENTAL, DINAMIK VA STATIK

TURLARI 68-73

Yuldasheva Xurshida

O'ZBEK ADABIY MEROSINING RAQAMLI PLATFORMALARDA O'RGANILISHI: IBN SINO

MISOLIDA 74-76

<i>Abduvaliyeva Kamola</i> “SHAJARAYI TURK” ASARIDAGI ETNONIMLARNING GRAMMATIK TUZILISHI VA YASALISHI	77-82
---	-------

GEOGRAFIYA FANLARI

<i>Abdirayimova Ozoda</i> SURXONDAYO VILOYATIDA BUDDIZM OBIDALARI ASOSIDA ZIYORAT TURIZMINI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI	83-86
--	-------

YURIDIK FANLAR

<i>Alimjonov Fayozbek</i> LITSENZIYALASH TUSHUNCHASI, TIZIMLARI VA ULARNING TARIXIY RIVOJLANISHI	87-91
<i>Muradullayeva Sevinch</i> SOLIQ NAZORATINI AMALGA OSHIRISHNING NAZARIY-HUQUQIY ASOSLARI	92-96
<i>Abdullaeva Sabokhat</i> ISSUES OF IMPROVING INTERNATIONAL LEGAL MECHANISMS TO COMBAT TRANSNATIONAL CRIMES TARGETING CRYPTOASSETS	97-105

PEDAGOGIKA FANLARI

<i>Haqberdiyev Baxtiyor, Ismag'ilova Madinabonu, Imomnazarova Durdona</i> TASVIRIY SAN'AT VA MUHANDISLIK GRAFIKASI MUTAXASSISLARINING GRAFIK VA IJODIY KOMPETENTLIGINI SHAKLLANTIRISH	106-108
<i>Разикова Дилфуза</i> ЭФФЕКТИВНОСТЬ ДИАГНОСТИЧЕСКОГО ОЦЕНИВАНИЯ ПРИ ОБУЧЕНИИ СТУДЕНТОВ НЕФТЕГАЗОВОГО ПРОФИЛЯ	109-112
<i>Salimova Bakhora</i> TEACHING METHODOLOGY: PRINCIPLES, APPROACHES, AND INNOVATIONS	113-117
<i>Bakhronova Mahliyo</i> “DEVELOPING PROFESSIONAL COMPETENCE IN TEACHING ENGLISH”	118-123
<i>Bekmuradova Gulnoza</i> TALABALARNI ILMIY-TADQIQOT ISHLARGA JALB ETISHNING PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK VA ILMIY-METODIK ASOSLARI	124-129
<i>Rahimov Javohir</i> DUAL TA'LIMNI TASHKIL ETISHDA 4K VIDEO STUDIYASIDAN FOYDALANISH VA VIDEODARSLARNI YOZISHNING DASTURIY METODIK TA'MINOTI	130-133
<i>Юсупова Сабохат</i> ЗНАЧЕНИЕ РАЗВИТИЯ НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ В ПРОГРЕССЕ ОБЩЕСТВА	134-137

O'ZBEK ADABIY MEROSINING RAQAMLI PLATFORMALARDA O'RGANILISHI: IBN SINO MISOLIDA

Yuldasheva Xurshida,

Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat

o'zbek tili va adabiyoti universiteti

2-kurs tayanch doktoranti

Annotatsiya. Ushbu tezisdagi o'rta asrlar musulmon sharqining buyuk mutafakkiri Abu Ali ibn Sinoning "She'r san'ati", "Ishq risolasi", "Ilmlar tasnifi" kabi risolalari misolida adabiy merosning raqamlashtirilgan holda tahlil qilinishi, tizimlashtirilishi va ta'limga tatbiq etilishi masalalari yoritiladi.

Kalit so'zlar: Adabiy meros, raqamlashtirish, Ibn Sino, She'r san'ati, sun'iy intellekt, poetika, adabiy tahlil, innovatsiya, korpus lingvistikasi.

THE STUDY OF UZBEK LITERARY HERITAGE ON DIGITAL PLATFORMS: THE EXAMPLE OF IBN SINA

Yuldasheva Xurshida

2nd-year PhD student, Alisher Navoiy Tashkent

State University of Uzbek Language and Literature

Abstract. This thesis explores the digitized analysis, systematization, and educational application of literary heritage through the example of the prominent medieval Muslim Eastern thinker Abu Ali Ibn Sina and his treatises such as "The Art of Poetry," "Treatise on Love," and "Classification of Sciences." The study emphasizes the integration of digital tools in examining classical texts and highlights their role in modern literary education.

Key words: literary heritage, digitization, Ibn Sina, art of poetry, artificial intelligence, poetics, literary analysis, innovation, corpus linguistics.

DOI: <https://doi.org/10.47390/978-9910-09-204-6/uzb-13>

Bugungi globallashtirish va raqamlashtirish jarayonlari ilm-fan, ta'lim va madaniyat sohalariga tubdan yangilanishlarni olib kirmoqda. Xususan, O'zbekiston – 2030 strategiyasida ilm-fan va ta'limni innovatsion yondashuvlar bilan uyg'unlashtirish ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida belgilanmoqda. Shu nuqtayi nazardan, o'zbek adabiy merosining zamonaviy raqamli platformalarda tahlil etilishi dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, bu jarayonda adabiyotshunoslik, sun'iy intellekt va raqamli gumanitar fanlar o'zaro integratsiyalashuvi alohida ilmiy qiziqish uyg'otadi.

Ibn Sino o'z davrining ilg'or mantiqiy va falsafiy nazariyalarini badiiy ijodga tadbiq etgan mutafakkir sifatida, she'riyat, janrlar, dramatik tuzilma va obraz yaratish prinsiplari haqida mukammal mulohazalar bildirgan. Bu nazariy qarashlar hozirgi kunda raqamli matnlar korpusi, intellektual platformalar, AI asosidagi semantik tahlil tizimlari orqali chuqur o'rganilishi mumkin.

Bugungi kunda "O'zbek adabiy merosi elektron kutubxonasi", "Milliy ensiklopediya" onlayn bazalari, "Ziyonet", "Humo" digital, "Google Books" kabi platformalarda Ibn Sino asarlari raqamli ko'rinishda mavjud. Ammo ularni filologik, stilistik, poetik aspektlarda sun'iy intellekt orqali tahlil qilish bo'yicha ishlar endigina shakllanmoqda. Shu munosabat bilan, Ibn Sino

asarlaridagi badiiy ifoda vositalari, metaforalar, dramaviy ifoda va obrazlar tizimini algoritmik asosda tahlil qilish orqali sun'iy intellektni adabiy tadqiqot vositasi sifatida qo'llash imkoniyati yaratiladi.

Bunday yondashuv bir nechta muhim ijtimoiy-ma'naviy va ilmiy foyda keltiradi:

Adabiy matnlarni yosh avlodga interaktiv shaklda taqdim etish;

Raqamli darslik va o'quv platformalarini boyitish;

Ibn Sino merosini xalqaro ilmiy aylanishga chiqarish;

Milliy adabiy tafakkurning raqamli ifodasini yaratish.

Shuningdek, Ibn Sino qarashlarini Forobiy, G'azzoliy va Tusiyning adabiy-falsafiy qarashlari bilan qiyosiy tahlil qilish imkoniyatlari ham mavjud bo'lib, bu jarayon zamonaviy platformalarda matnlararo bog'liqlik (intertextuality) asosida modellashirilishi mumkin.

Ushbu ish natijasida o'zbek adabiy merosi, xususan, Ibn Sino ijodi faqat tarixiy-falsafiy obyekt sifatida emas, balki innovatsion fikrlash va zamonaviy texnologik tadqiqot vositasi sifatida namoyon bo'ladi. Bu esa 2030-yil istiqbollarida fan-ta'lim-texnologiya integratsiyasida adabiyotshunoslikning o'z o'rniga ega bo'lishini ta'minlaydi.

Ibn Sino asarlarining zamonaviy raqamli platformalarda o'rganilishi, avvalo, tekstologik va tarjimaviy muammolarni hal etishni talab etadi. Uning "She'r san'ati" nomli risolasi arab tilida yozilgan bo'lib, mavjud o'zbekcha, ruscha va inglizcha tarjimalari turli manbalarga tayanadi. Shu bois, platformalarda ishlatiladigan annotatsiyalangan matnlar versiyalari qat'iy ilmiy asosda qayta ko'rib chiqilishi lozim.

Shuningdek, Ibn Sino ijodida badiiy ifoda vositalari — tashbeh, istiora, majoz, dramatik tusdagi obrazlar, psixologik holatlarning badiiy ifodasi kabi unsurlar keng o'rin egallagan. Bu jihatlarni sun'iy intellekt asosida aniqlash, tasniflash va vizualizatsiya qilish nafaqat adabiy tahlilni avtomatlashtirish, balki uni ommalashtirishga ham xizmat qiladi.

Misol uchun, "She'r san'ati" risolasida Ibn Sino tragediya va komediyani "yuksak" va "tuban" san'at shakllari deb talqin qiladi. Bu tasnif Aristotelning "Poetika" asaridagi san'at tabaqalanishi bilan uzviy bog'liq. Raqamli platformalarda ushbu janrlar haqidagi nazariy qarashlarni ontologik xaritalar, gipermatnli interfeyslar, interaktiv sxemalar orqali ifodalash mumkin. Bu metod, o'z navbatida, talabalar, tadqiqotchilar va ommaviy foydalanuvchilar uchun tushunarli vizual ilmiy makonni shakllantiradi.

Bundan tashqari, Ibn Sino asarlaridagi estetik qarashlar, xususan, "go'zallik" va "ishq" haqidagi falsafiy-badiiy mulohazalar bugungi kunda raqamli tasnif va tasviriy ifodaga moslashishga imkon beradi. Masalan, "Ishq risolasi"da keltirilgan ruhiy-psixologik holatlar sun'iy neyrotarmoqlar yordamida semantik tahlil qilinib, zamonaviy shaxs psixotiplarining badiiy aksini aniqlashga xizmat qilishi mumkin. Bu, ayniqsa, adabiy matnlarni psixolingvistik yondashuv asosida o'rganish uchun istiqbolli usuldir.

Shuningdek, Ibn Sino risolalarida ilmiy va badiiy tafakkur sintezi alohida o'rin tutadi. Buni zamonaviy korpus lingvistika asosida, masalan, mantiqiy bog'lovchilar, stilistik shakllar, argumentatsion uslublarni ajratib tahlil qilish orqali aniqlash mumkin. Shunday yondashuv, o'z navbatida, ilmiy-badiiy matnlar tahlilining avtomatlashtirilgan modellarini ishlab chiqishga turtki beradi.

Zamonaviy dunyo tajribasiga nazar tashlasak, Yevropa va AQSh universitetlarida "Digital Humanities" fanlari doirasida qadimiy matnlarni raqamlashtirish, tahlil qilish,

vizualizatsiyalash va ommalashtirish bo'yicha keng ko'lamli loyiha va dasturlar mavjud. Xususan, Stanford Literary Lab, Oxford Text Archive, Perseus Project kabi platformalar qadimiy yunon, lotin, arab matnlarini zamonaviy texnologiyalar asosida tahlil etmoqda. O'zbekistonda esa bu borada ilk qadamlar tashlanmoqda va Ibn Sino merosi shu jarayonda tayanch obyekti bo'lishi mumkin.

Shu bois, mazkur maqolada ilgari surilayotgan konsepsiya — Ibn Sino adabiy-falsafiy merosini raqamlashtirish va zamonaviy tahlil platformalariga integratsiya qilish orqali o'zbek adabiyotshunosligini innovatsion bosqichga olib chiqish — "O'zbekiston-2030" strategiyasining gumanitar fanlar sohasi bo'yicha amaliy aksidir.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston – 2030" strategik konsepsiyasi. www.lex.uz.
2. Ibn Sino. She'r san'ati. – Toshkent: Fan, 1990.
3. Ibn Sino. Ishq risolasi // Sharq mumtoz falsafasi. – Toshkent: G'afur G'ulom nashriyoti, 2001.
4. Ibn Sino. Tanlangan asarlar. 1-jild. – Toshkent: Fan, 1980. (Bo'lim: "Ilmlar tasnifi")
5. Moretti F. Distant Reading. – London: Verso, 2013.
6. Oxford Text Archive – <https://ota.ox.ac.uk>
7. Perseus Digital Library – <https://www.perseus.tufts.edu>.
8. Gutas D. Avicenna and the Aristotelian Tradition: Introduction to Reading Avicenna's Philosophical Works. – Brill, 2001.

O‘ZBEKISTON — 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA’LIM ISTIQBOLLARI

I RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI
2025-yil, 23-iyun

Mas’ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

**O‘ZBEKISTON — 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA’LIM
ISTIQBOLLARI. II Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi
materiallari.** – Toshkent: Scienceproblems team, 2025. – 138 bet.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.uz/uzbekistan-2030>

Konferensiya tashkilotchisi: Scienceproblems Team

Konferensiya o‘tkazilgan sana: 2025-yil, 23-iyun

ISBN 978-9910-09-204-6

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Scienceproblems team, 2025-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2025-yil.